

פרשת במדבר

שיחות הרב צבי יהודה על התורה / במדבר / סדרה א - תשל"ד / 1. בית ודרך:

לספר במדבר יש ענין מיוחד בתוך חמישה חומשי תורה. בעולם הזה נמצא האדם בשני סוגי מצבים: בבית ובדרך.

כאשר הוא יושב בבית הוא מוגן,

לעומת המצאותו בדרך, הכרוכה בסכנות. אבל כך היא העובדה בסדר מציאותו של האדם הפרטי היחידי וכן של האדם הכללי, הכלל ישראלי.

וההדרכה האלוהית מקיפה וכוללת את האדם בכל מצב האדם הבריא והאדם החולה, וכן האדם בבית והאדם בדרך. "בשבתך בביתך ובלכתך בדרך". יש מציאות של קביעות: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". השכינה קבועה בתוכנו, בסדר חיינו, בבית מקדש, בבית שענינו קביעות האחיזה בקרקע. ועם זאת, בחיי האדם הפרטי ובחיי האדם הכללי ישנם מצבים של נדידה ושל הליכה בדרך. כך הוא סדר המציאות. ישנו צורך כזה.

לכן אנו מתחילים ספר מיוחד, חומש במדבר, חומש הדרך, חלק מיוחד של תורה מן השמים שנמשך אלינו בלכתנו בדרך. אין התורה מתחמקת ואין היא מתעלמת מזה. אין הקדוש ברוך הוא עוזב אותנו לא בבית - ולא בישיבה, שאף היא בית שלנו - ולא בדרך

. ספר במדבר הוא החלק המיוחד של תורה אשר ענינו השראת השכינה של המשך דבר ד' המנחה והמדריך אותנו והמופיע בתוכנו בדרך. התורה מקפת את כל המציאות, את כל חיי האדם, ומתוך הקביעות היסודית היא מאירה לנו ומורה לנו את הדרך.

ספר נתיבות עולם א - נתיב התורה - פרק א

ובפרק כיצד מעברין (עירובין נ"ד ע"א) אמר ר' יהושע בן לוי **המהלך בדרך ואין לו לוויה** יעסוק בתורה שנאמר כי לית חן חש בראשו יעסוק בתורה שנאמר חן הם לראשך ...

אמר רב יהודה בריה דר' חייא בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם אדם נותן לחבירו סם יפה לזה וקשה לזה והקדוש ברוך הוא נותן תורה לישראל סם חיים לכל גופו שנאמר ולכל בשרו מרפא עד כאן.

ר"ל **שהדרכים הם בחזקת סכנה** וכמו שהתבאר בפירוש הפרקים (אבות פ"ג) וטעם הדבר שהדרכים הם בחזקת סכנה, כי הדרכים אין שם ישוב האדם, ודבר כמו זה הוא נבדל מן עיקר העולם כי עיקר העולם הוא הישוב ודבר זה יוצא מן הישוב,

יעסוק בתורה כי התורה סדר שמירת העולם כמו שהתבאר,

ולכך כאשר התחבר אל התורה הרי יש לו לוויה וחבור אל סדר העולם....

ושמירת הסדר מציל מן הפגעים אשר לא ישלטו,

כי אין הפגעים שולטים רק כאשר פורש מן העולם כמו שאמרנו כי לכך כל הדרכים בחזקת סכנה,

אבל כאשר הוא מתחבר אל התורה יש לו לוויה אל סדר העולם ובשביל זה אינו יוצא מן ישוב העולם.

מה הדרך מולידה בנו ?

1. צמאון, השתקקות

2. תפילה, רצון, בקשה לשמירה.

3. עמה

4. התגדלות.

צמאון:

(2) ספר תהילים פרק מב

כִּאֵיל תַעֲרַג עַל אֶפְיָי מִיַּם כֵּן נִפְשִׁי תַעֲרַג אֵלַיךְ אֱלֹהִים:

(ג) צִמְאֹה נִפְשִׁי לְאֱלֹהִים לֹאֵל חִי מִתִּי אָבוֹא וְאֶרְאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים:

תפילה רצון ובקשה לשמירה :

(4) ספר תהילים פרק כז

(א) לְדָוִד יְדָוִד אֹרֵי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אִירָא יְדָוִד מְעוֹז חַיִּי מִמִּי אֶפְחָד:

(ב) בְּקֶרֶב עָלִי מְרַעִים לְאֶכַל אֶת בִּשְׂרִי צָרִי וְאִבִּי לִי הִמָּה כָּשְׁלוֹ וְנָפְלוֹ:

(ג) אִם תִּחְנֶה עָלַי מִחְנֶה לֹא יִירָא לְבִי אִם תִּקְוֶם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטָח:

(ד) אַחַת שְׁאֵלְתִי מֵאֵת יְדָוִד אוֹתָהּ אֶבְקֶשׁ שְׁבִתִּי בְּבֵית יְדָוִד כֹּל יְמֵי חַיִּי לְחִזּוֹת בְּנַעַם יְדָוִד וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ

(2) ספר תהילים פרק יז

(ח) שְׁמַרְנִי כְּאִישׁוֹן בֵּת עֵין בְּצֶל כְּנָפֶיךָ תִּסְתִּירֵנִי

(3) ספר תהילים פרק קלא

(א) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְדָוִד לֹא גְבָה לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְלֹא הִלְכֹתִי בְּגִדְלוֹת וּבְנִפְלְאוֹת מַמְנִי:

(ב) אִם לֹא שׁוִׁיתִי וְדוֹמַמְתִּי נִפְשִׁי כְּגַמְל עָלַי אִמוֹ כְּגַמְל עָלַי נִפְשִׁי:

(ג) יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל יְדָוִד מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

מלבי"ם על תהילים פרק קלא פסוק א - חלק באור הענין

(א) שיר המעלות - מבאר איך סומך בכל עניניו על ה', ה' לא גבה לבי - גבהות הלב מציינ שעובר הגבול בחפצו ותשוקותיו, בין בכמות בין באיכות למשל מי שחפץ להיות כאחד ממלאכי מרום עובר גבול התשוקה באיכות, מי שחפץ שיהיה לו גבורה מופלגת יותר מן הגבול עובר גבול התשוקה בכמות, ולא רמו עיני - רום עינים מציינ העובר הגבול בשכל העיוני, אם יחשוב שהשגתו היא בלתי מוגבלת ושופט בשכלו בענינים האלהיים שהם למעלה משכל האדם, ... (ב) אם לא - ר"ל שנדמה בכל עניניו כגמול מחלב שכמו שהגמול משים כל בטחונם על אמו שהיא תכלכלהו ותנהגהו, כן שויתי נפשי כגמול עלי אמו - שבטחתי רק על ה' ...

(1) ספר תהילים פרק כג

(א) מִזְמוֹר לְדָוִד יְדָוִד רְעִי לֹא אֶחְסָר:

(ב) בְּנֵאוֹת דָּשָׂא יִרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנַחֹת יִנְהַלְנִי:

(ג) נִפְשִׁי יִשׁוּבֵב יִנְחֵנִי בְּמַעְגְלֵי אֶדְקֵךְ לְמַעַן שָׁמוּ:

(ד) גַּם כִּי אֵלֶךְ בְּגִיא צִלְמוֹת לֹא אִירָא רַע כִּי אֵתָהּ עִמָּדִי שְׁבִטָךְ וּמִשְׁעַנְתְּךָ הִמָּה יִנְחַמְנִי:

(ה) תַעֲרַךְ לִפְנֵי שְׁלַחַן נֶגֶד צַרְרֵי דִשְׁנֶת בְּשִׁמְן רֹאשִׁי כּוֹסֵי רִוְיָהּ:

(ו) אַךְ טוֹב וְחֹסֵד יִרְדְּפוּנִי כֹל יְמֵי חַיִּי וְשְׁבִתִּי בְּבֵית יְדָוִד לְאֶרֶךְ יָמַי: